

Julkaisufoorumin ohjausryhmän kokous 1/2016

Tiistai 2.3.2016 klo 10–13

Tieteiden talo, Kirkkokatu 6, Helsinki, sali 505

Paikalla:

Puheenjohtaja:

Hallituksen puheenjohtaja Keijo Hämäläinen (Tieteellisten seurain valtuuskunta)

Asiantuntijajäsenet:

Akatemiaprofessori Dennis Bamford (Helsingin yliopisto)

Ylitarkastaja Jukka Haapamäki (opetus- ja kulttuuriministeriö)

Tietojärjestelmäasiantuntija Jyrki Ilva (Kansalliskirjasto)

Kirjastonjohtaja Riitta Lähdemäki (Suomen yliopistokirjastojen neuvosto)

Rehtori Matti Manninen (Suomen yliopistot UNIFI ry)

Professori Kimmo Nuotio (Helsingin yliopisto)

Professori Tiina Onikki-Rantajääskö (Helsingin yliopisto)

Professori Risto Rinne (Turun yliopisto)

Professori Olli Silvén (Oulun yliopisto)

Sihteeristö:

Suunnittelija Janne Pölönen (Tieteellisten seurain valtuuskunta)

Suunnittelija Anna-Sofia Ruth (Tieteellisten seurain valtuuskunta)

Toiminnanjohtaja Lea Ryyänen-Karjalainen (Tieteellisten seurain valtuuskunta)

Toiminnanjohtaja Leena Wahlfors (Suomen yliopistot Unifi ry)

Poissa:

Professori Satu Lahti (Turun yliopisto)

Pääjohtaja Heikki Mannila (Suomen Akatemia)

Kehityspäällikkö Tuija Raaska (CSC – Tieteen tietotekniikan keskus)

1. Kokouksen avaus

- Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 10.05
- Ohjausryhmä esittäytyi

Päätökset:

- Ohjausryhmän varapuheenjohtajaksi valittiin Matti Manninen (UNIFI)

2. Julkaisufoorumin toiminta ja ohjausryhmän aikataulu

Esiteltiin Julkaisufoorumin tavoitteita, taustaa ja toteutusta, sekä ohjausryhmän toimintaa kaudella 2016–2019.

Tausta-aineistot:

- [Julkaisufoorumin 2014 päivitysarvioinnin loppuraportti](#)
- www.julkaisufoorumi.fi
- Julkaisufoorumin vuosikello 2016–2019

Keskustelu:

- Sovitaan kesäkuun kokoukseen mennessä vuoden 2017 kokouspäivät.

- Todettiin, että ohjausryhmän tehtävään kuuluu myös osallistuminen tiedepoliittiseen keskusteluun faktapohjalta.
- Tieteenalojen erilaisten julkaisukäytäntöjen huomioiminen on tärkeä haaste, kun Julkaisufoorumia käytetään rahoitusmallissa tai yliopistojen sisällä. Olisi pyrittävä välttämään luokituksesta aiheutuva rahoituksen siirtoa alojen välillä. Tieteelle asetetut välittömät ja ristiriitaiset tuotto-odotukset ovat ongelmallisia. Toisaalta alakohtaisilla eroilla ei kovin suurta merkitystä laaja-alaisten yliopistojen kohdalla, ja yliopistot voivat itse päättää kuinka ministeriöltä saatu rahoitus kohdennetaan eri aloille.
- Tutkimuksen arviointi tapahtuu joka tapauksessa lähinnä julkaisujen perusteella. Voidaan katsoa paljonko on saatu viittauksia, mutta käytännössä joudutaan tarkastelemaan suhteellisen vanhaa julkaisutoimintaa, jotta viittaukset ovat ehtineet kertyä. Vertaisarviointi olisi mahdollinen, mutta kansallisella tasolla työläs menetelmä. Kolmas keino on tarkastella missä kanavissa tutkimukset on julkaistu. Julkaisufoorumissa tieteen tekijät ovat itse mukana määrittämässä kanavien laatuluokitusta.
- On tärkeää seurata Julkaisufoorumi-luokituksen vaikutuksia erityisesti monitieteisten, pienten ja kansallisesti painottuneiden alojen julkaisutoimintaan, ja tarkasteltava pohjoismaisten luokitusten yhteneväisyyttä.
- Vaikutusten seuranta tehdään myös ministeriössä, jonka Vipunen-tilastopalveluun tuotetaan, osin yhteistyössä Julkaisufoorumin kanssa, yliopistojen julkaisutiedoista vertailukelpoista indikaattoritietoa. Nämäkin tiedot ovat myös ohjausryhmän käytössä.

3. Julkaisufoorumin toimintasuunnitelma 2016

Esiteltiin Julkaisufoorumin tehtävät ja toimintasuunnitelma vuodelle 2016.

Tausta-aineistot:

- Julkaisufoorumin 2015 toimintakertomus (Liite 1, kohta 1)
- Vuoden 2016 toimintasuunnitelma (Liite 1, kohta 2)

Keskustelu:

- Pohdittiin avoimen saatavuuden asemaa Julkaisufoorumin toiminnassa, ja todettiin että sitä on käsiteltävä tiedepoliittisena ja strategisena kysymyksenä. Avoimuus on myös vahvasti osa TSV:n strategiaa ja kotimaisen tiedejulkaisemisen kehittämistä, jossa Julkaisufoorumilla on tiivistä yhteistyötä TSV:n julkaisupalveluiden kanssa. Myös ministeriön Avoin tiede ja tutkimus -hanke edistää voimakkaasti avoimuutta, joten on aiheellista pohtia olisiko avoimella saatavuudella oltava rooli Julkaisufoorumin arvioinneissa, vai onko kyseessä pikemmin rahoitusmallissa julkaisun painokertoimella huomioitava asia. Tätä pohditaan tarkemmin kesäkuun kokouksessa, mutta rahoitusmallin ja päivitysarviointien syklisyydestä johtuen muutoksia ei voida toteuttaa kovin nopealla aikataululla. On myös seurattava avoimen julkaisemisen ja tutkimusaineistojen avoimuuden sekä näitä koskevan tiedepolitiikan kehittymistä. Julkaisufoorumin tärkein viesti on, että edistetään laatua ja tieteen parasta. Avoimuuden edistämisessä Unifilla ja kansallisen tahtotilan muodostamisella on tärkeä rooli.

Päätökset:

- Käsitellään Julkaisufoorumin toimintasuunnitelmaa vuodelle 2017 kesäkuun kokouksessa.

4. Julkaisufoorumi-luokitus yliopistojen rahoitusmallissa

Esiteltiin tieteellisten julkaisujen ja Julkaisufoorumi-luokituksen käyttö yliopistojen rahoitusmallissa 2015–2016, sekä ehdotus yliopistojen rahoitusmalliksi vuodesta 2017 alkaen.

Tausta-aineistot:

- [Ehdotus yliopistojen rahoitusmalliksi 2017 alkaen](#)

Keskustelu:

- Pohdittiin yliopistojen rahoitusmallin lisäksi Julkaisufoorumi-luokituksen mahdollista käyttöä sosiaali- ja terveysministeriön sairaaloille myöntämän tutkimusrahoituksen perusteena. Todettiin, että yliopistojen ja sairaaloiden rahoitukseen olisi parasta käyttää samaa mallia, koska valtaosa julkaisuista on yhteisiä.
- Julkaisutoiminnan kehitystä tulisi tarkastella pitkällä aikavälillä, jolloin olisi mahdollista arvioida missä määrin kehitys on juuri Julkaisufoorumin vaikutusta. Myönteistä kehitystä on voinut tapahtua myös Julkaisufoorumista riippumatta. Julkaisufoorumi on lisännyt tutkijoiden laatutietoisuutta julkaisukanavien valinnassa, ja voi kannustaa tutkimustulosten julkaisemista myös toisten tieteenalojen korkeatasoisissa kanavissa.
- Luokituksen vaikutus julkaisutoimintaan voi vaihdella tieteenaloittain. Esimerkiksi ihmistieteissä luokituksen vaikutus voi olla keskimääräistä suurempi, mutta toisaalta tutkimus- ja julkaisutoimintaa luonnehtii laaja diversiteetti. Kansallisista ja alueellisista tehtävistä ja perinteistä johtuen ihmistieteissä kansainvälinen painotus ei voi olla yhtä vahva kuin luonnon-tieteissä. On myös eroja ikäryhmien välillä, erityiset nuoret tutkijat pyrkivät aktiivisesti myös korkeatasoisille kansainvälisille kanaville.
- Hajontakaavioilla voidaan havainnollistaa esimerkiksi journal impact factorin ja tasoluokkien välistä suhdetta eri tieteenaloilla.
- Alustavan tiedon mukaan rahoitusmallia koskevissa OKM:n pyytämässä lausunnoissa on pidetty ehdotusta uusista painokertoimista pääosin hyvänä, mutta on nostettu esiin joitain ongelmiakin.

5. *Julkaisufoorumi-luokituksen käyttöohje*

Esitellään Julkaisufoorumi-luokituksen käyttöohjeen periaatteet: luokitus on tarkoitettu suurten julkaisumäärien, ei yksittäisten tutkijoiden arviointiin.

Esitellään Julkaisufoorumi-luokituksen käyttö yliopistoissa -kyselyn tuloksia. TSV ja UNIFI ry järjestivät syksyllä 2015 yliopistoille kyselyn, jonka tarkoitus oli kartoittaa Julkaisufoorumi-luokituksen käyttöä tiedekuntien, laitosten ja yksittäisten tutkijoiden tieteellisen julkaisutoiminnan ohjauksessa ja arvioinnissa. Kyselyyn vastasi 10 rehtoria, 19 dekaania ja 68 laitosjohtajaa 13 eri yliopistosta. Kyselyn vastausten perusteella luokitusta käytetään yliopistoissa, jossain määrin myös yksilötasolla, mutta käyttötavat vaihtelevat yliopistoittain, tiedekunnittain, laitoksittain. Käyttö on yleistynyt enemmän aloilla, joilla ei ole olemassa muita vakiintuneita mittareita kuin tieteellisten julkaisujen lukumäärä, erityisesti humanistisissa tieteissä. Luokitusten käyttö näyttää olevan hyvin samanlaista Suomen ja Norjan yliopistoissa. Julkaisufoorumi analysoi kyselyn vastaukset ja tulosten raportoinnista yliopistoille sovitaan UNIFIn kanssa.

Tausta-aineistot:

- [Julkaisufoorumi-luokituksen käyttöohje](#)
- [Julkaisufoorumi-luokitus ja viittausindeksit tieteellisten julkaisujen laadun mittareina](#)
- Julkaisufoorumi-luokituksen käyttö yliopistoissa -kyselyn tuloksia

Keskustelu:

- Ihmistieteissä on selvästi yleistymässä numeerisen informaation käyttö erilaisissa arvioinneissa, myös rekrytointia koskevissa arviointilausunnoissa. Myös palkitsematta jättäminen yksinomaan luokituksen perusteella olisi ongelma.

- Nykyinen käyttöohje on kokonaisuudessaan hyvä. Siinä korostetaan että luokitus on tarkoitettu suurten julkaisumäärien arviointiin, ja todetaan että luokitusta ei tule käyttää yksittäisten tutkijoiden arvioinnin perusteena. Erityistä varovaisuutta on käytettävä nuorten tutkijoiden kohdalla. On tärkeätä korostaa, että Julkaisufoorumi ei ole yksittäisen henkilön palkitsemisjärjestelmä.
- Tieteellisten seurain valtuuskunta ja suurin osa yliopistoista on allekirjoittanut San Francisco Declaration on Research Assessment (DORA) -julkilausuman, jonka mukaan luokituksen kaltaisia kanavakohtaisia mittareita, kuten journal impact factoria, ei tulisi käyttää yksilötasolla. Käyttöohjeen ohella luokituksen vastuullista käyttöä voidaan edistää jatkamalla ja lisäämällä avointa keskustelua luokituksen käytöstä.

6. *Julkaisukanavien arvioinnin kehittäminen*

Esiteltiin Julkaisufoorumin arviointiohje paneeleille: julkaisukanavatyyppit, kanavien jako paneeleihin, julkaisuvolyymipohjaisen luokittelun periaatteet, tasoluokkien kiintiöt.

Kehittämistarpeita:

- Avoin saatavuus. OA-kanavia on arvioitu Julkaisufoorumissa samoilla kriteereillä kuin perinteisiä kanavia. Onko tarpeen jatkossa huomioida jotenkin kriteereinä myös avoin saatavuus (DOAJ) tai rinnakkaistallennuspolitiikka (Sherpa/Romeo)? Kyseenalaisten lehtien asema herättää keskustelua (Beall's list).
- Kanavien paneelijako ja tieteenalan määrittäminen. Pyritään kehittämään paneelijakoa sekä lehtien ja sarjojen tieteenalojen määrittelyä niin, että julkaisuvolyymit voidaan kohdentaa eri aloille nykyistä täsmällisemmin ja tasapuolisemmin. Ehdotuspyyntö tieteellisille seuroille, tiedeakatemoille, yliopistoille ja valtion tutkimuslaitoksille valmistetaan keväällä 2017, mihin mennessä tulee tarkistaa paneelien vastuualueet ja määrittää alat, joilta paneeleihin tarvitaan asiantuntijoita.
- Kanavan julkaisuvolyymien määrittäminen. Pienet erot lehtien/sarjojen julkaisuvolyymissä eivät ole merkittäviä luokittelun kannalta. Kanavien koolla pelaamista ja volyymitietojen tarkistelu vähentää, jos määritetään julkaisumäärän sijasta karkeammat kokoluokat (1-100 artikkelia vuodessa = kokoluokka 1, 101-200 artikkelia vuodessa kokoluokka 2, jne.). Ohjausryhmän tulee vahvistaa arviointiohjeet paneeleille vuoden 2018 päivitysarviointia varten syksyllä 2017.

Tausta-aineistot:

- Julkaisufoorumin arviointiohjeet paneeleille (toimitettu tämänhetkisille paneelikokoonpanoille) (Liite 1, kohta 3)

Keskustelu:

- Kiinnitettiin huomiota katsausartikkelien asemaan luokituksessa. Erityisesti luonnon- ja lääketieteissä katsaukset voivat olla tärkeä meriitti, joita nuorten tutkijoiden on vaikeampi julkaista. Katsausartikkelit voivat myös olla tutkijan viitatuimpia julkaisuja, mutta niissä ei kuitenkaan osoiteta oman tutkimuksen tuloksia vaan esitetään katsaus muiden tutkimusten tuloksista. Katsauslehtiä koskeva ohje on siis kannatettava, mutta harkinnan mukaan myös aivan parhaita katsauslehtiäkin olisi perusteltua luokitella tasoille 2 ja 3 (kunhan ne eivät täytä korkean impact factorin takia kokonaan korkeimpia tasoluokkia).
- Suomenkielisten julkaisukanavien lukumäärä tasoluokassa 2 on pieni verrattuna vieraskielisiin kanaviin, mutta koska niissä julkaistaan vuosittain suuri määrä suomalaisten yliopistojen tuottamia julkaisuja, suomenkielisten artikkelien ja kirjojen osuus tasoluokassa 2 vastaa suomenkielisten julkaisujen osuutta ihmistieteiden julkaisutuotannosta.

- Julkaisuvolyymien laskennassa kokoluokkien määrittely voi aiheuttaa keskustelua, mutta eri vaihtoehtoja voidaan testata ja arvioida vaikutuksia.

Päätökset:

- Käsitellään avointa saatavuutta kesäkuun kokouksessa. Kanavien paneelijakoa ja tieteenalan määrittelyä sekä julkaisuvolyymien laskentaa koskevien kysymysten käsittely aloitetaan lokakuun kokouksessa.

7. *Julkaisukanavien käsittelyperiaatteiden kehittäminen*

Esiteltiin lehtien ja sarjojen, konferenssien sekä kirjakustantajien käsittelyperiaatteet, sekä vertaisarvioitujen julkaisujen Julkaisufoorumi-luokan päättelysäännöt.

Kehittämistarpeita:

- Konferenssien käsittely julkaisukanavina. Suomessa ja Tanskassa luokitellaan konferensseja tapahtumina, jotka määrittävät konferenssijulkaisujen tasoluokat. Samassa julkaisusarjassa (esim. Lecture Notes in Computer Science) julkaistujen konferenssien artikkelit voivat siis saada konferenssista riippuen eri tasoluokan. Konferenssiartikkelien tasoluokka olisi mahdollista määrittää julkaisusarjan tai kirjakustantajan perusteella (käytännössä käsiteltäisiin konferenssiartikkelit kokoomateosartikkeleina). Tällöin luovuttaisiin kokonaan tai osittain konferenssien luokittamisesta tapahtumina, ja julkaisukanavaksi tunnistettaisiin lehti/sarja tai kirjakustantaja, kuten Norjassa.
- Kirjakustantajan määritelmä. Julkaisufoorumissa ja julkaisutiedonkeruussa kustantaja tarkoittaa kustantajaa, joka vastaa julkaisuun merkittyä ISBN-kustantajatunnusta, mutta nämä sekoittuvat joskus julkaisijoihin tai painotaloihin. Omakustanteiden määrittely on epäselvä, koska osa luokitelluista kirjakustantajista käyttää omakustanteiden ISBN-juuria. Emoyhtiön alaisuudessa toimivien kirjakustantajien (imprint) luokittelu itsenäisinä julkaisukanavina on linjattava. Täsmennystä vaatii myös kustantajien eri maissa tapahtuvan julkaisutoiminnan liittäminen samaan julkaisukanavaan, sekä tiedekuntien ja laitosten, joilla omia ISBN-juuria, liittäminen yliopistoihin.
- Laaditaan julkaisukanavien käsittelyperiaatteet kokoava ”Julkaisukanavien luettelointiohje”.

Tausta-aineistot:

- JUFO-VIRTA-päätelysäännöt

Päätökset:

- Käsitellään konferenssien ja kirjakustantajien käsittelyperiaatteita kesäkuun kokouksessa, jonka pohjalta laaditaan julkaisukanavien käsittelyohje lokakuun kokoukseen.

8. *Tietoteknisten palveluiden kehittäminen*

Esiteltiin tietotekniset palvelut, joita Julkaisufoorumi kehittää yhteistyössä CSC:n kanssa.

Kehittämistarpeita:

- Julkaisukanavatietokannan ylläpitosuunnitelma. Ylläpitosuunnitelmassa on määriteltävä julkaisukanavatietokannan tietojen päivityksen automatisointi (kansainvälinen ISSN-keskus, WoS- ja Scopus-indikaattorit, Norjan ja Tanskan tasoluokat, DOAJ-indeksointi, Sherpa/Romeo-koodit), sekä systemaattisten manuaalisten tarkistusten aikataulutus.
- Siirtyminen VIRTA-julkaisutietopalveluun. VIRTA-julkaisutietopalvelun ja TSV:n ehdotuslun kautta tunnistettuja uusia kanavia voidaan vuoden 2016 alusta siirtää jatkuvasti panee-

lien täydennysarvioitavaksi arviointisivustolle. VIRTApilotointi, julkaisukanavatietojen jatkuva siirto arviointisivustolle aloitetaan syksyllä 2016.

- Tutkijan käyttöliittymä. Parannetaan tiedeyhteisön osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia Julkaisufoorumin toimintaan avaamalla Haka-käyttäjätunnistuksella pääsy arviointisivustolle, jossa on mahdollista tehdä julkaisukanavahaut, lisäys- ja tasomuutosehdotukset, sekä omia tieteenaloittaisia julkaisukanavalistauksia. Samalla saadaan paneelin arviointityön tueksi entistä laajemmin tietoa julkaisukanavien arvostuksesta tiedeyhteisössä. Myös julkinen haku- ja ehdotussivu sulautetaan arviointisivuston yhteyteen.

Päätökset:

- Julkaisukanavatietokannan ylläpitosuunnitelma valmistetaan kesäkuun kokoukseen. Virta-integraation ja pilotoinnin sekä tutkijan käyttöliittymän osalta edetään vuoden 2016 aikana nykyisen suunnitelman mukaisesti.

9. Pohjoismainen yhteistyö

Yhteistyössä Norjan, Tanskan, Ruotsin ja Islannin kanssa on käynnistetty hanke yhteispohjoismaisen julkaisukanavaluettelon ("Nordic list") rakentamiseksi. Vähennetään bibliografisten- ja metristen tietojen tuottamisessa ja ylläpidossa päällekkäistä työtä, parannetaan tietojen laatua ja vertailukelpoisuutta. Toimintaa koordinoi NSD - Norwegian Centre for Research Data ja perustamis- ja kehityskustannuksiin hanke saa rahoitusta Nordforskilta:

<http://www.julkaisufoorumi.fi/fi/arkisto/tiedotteet/pohjoismaista-yhteisty%C3%B6t%C3%A4>

Kehittämistarpeita:

- Keskeisten julkaisukanavien arviointia tukevien määritelmien yhdenmukaistaminen: vertaisarviointi, toimituskunta, paikallinen julkaisukanava.
- Yhteistyön laajentaminen esimerkiksi kanavien arviointiin?

Keskustelu:

- Todettiin, että pohjoismainen yhteistyö on tärkeä strateginen kysymys, ja esimerkiksi yhteistyön laajentamisesta kanavien arviointiin on syytä vielä keskustella ohjausryhmässä. Etenkin kansainvälisten julkaisukanavien arvioinnille pohjoismainen tiedeyhteisö tarjoaisi yhden maan tiedeyhteisöä laajemman pohjan.

Päätökset:

- Käsitellään yhteispohjoismaiset määritelmät kesäkuun kokouksessa. Yhteispohjoismaisen julkaisukanavatietokannan kehittämisessä edetään nykyisen suunnitelman mukaisesti.

10. Ilmoitusasiat

Todettiin tiedoksi:

- Muutoksia paneelien kokoonpanoihin: paneelissa 1 (Matematiikka ja tilastotiede) Jarno Vanhatalo (TY) Jukka Coranderin (HY) tilalle; paneelissa 18 (Psykologia ja kasvatustiede) Heikki Silvennoinen (TY) Risto Rinteen (TY) tilalle.
- Vuonna 2015 yksittäisiä korjauksia tasoluokkiin 2 ja 3 tehtiin 18 kappaletta: <http://www.julkaisufoorumi.fi/fi/arkisto/tiedotteet/korjauksia-tasoluokkiin-2-ja-3>

11. Muut asiat

12. Seuraava kokous

- Seuraavat kokoukset on sovittu 8.6. klo 13–16 ja 31.10. klo 13–16.

13. Kokouksen päättäminen

- Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 12.18.

Toimeksi saaneena,

Janne Pölönen
Suunnittelija, Julkaisufoorumi
Puhelin: (044) 346 9491
Sähköposti: janne.polonen@tsv.fi
Tieteellisten seurain valtuuskunta
Snellmaninkatu 13, 00170 Helsinki

LIITE 1

SISÄLTÖ

1. JULKAISUFOORUMIN TOIMINTAKERTOMUS 2015 (s. 1-3)
2. JULKAISUFOORUMIN TOIMINTASUUNNITELMA 2016 (s. 4-8)
3. JULKAISUFOORUMIN ARVIOINTIOHJEET PANEELILEILLE (s. 9-15)

1. JULKAISUFOORUMIN TOIMINTAKERTOMUS 2015

”Julkaisufoorumin vuosi 2015” TSV:n toimintakertomukseen:

Julkaisufoorumi koordinoi ja kehittää tieteellisen julkaisutoiminnan laadunarviointia tukevaa järjestelmää, joka perustuu kaikki tieteenalat kattavaan tieteellisten julkaisusarjojen, konferenssien ja kirjakustantajien tasoluokitukseen. Luokitusta käytetään vuodesta 2015 lähtien tieteellisten julkaisujen laadun indikaattorina yliopistojen rahoitusmallissa (A 3.7.2014/526).

Julkaisukanavien arvioinnin suorittavat 23 tieteenalakohtaista asiantuntijapaneelia, joihin kuuluu yli 200 asiantuntijajäsentä suomalaisista yliopistoista ja tutkimuslaitoksista. Paneelien asettamisesta ja arviointityön valvonnasta vastaa Valtuuskunnan hallituksen nimittämä ohjausryhmä. Valtuuskunnassa työskenteli vuonna 2015 kaksi Julkaisufoorumin työntekijää, suunnittelijat Janne Pölönen ja Anna-Sofia Ruth. Lisäksi Mikko Rantanen toimi avustajana ajalla 5.10.–27.11.2015.

Vuonna 2015 järjestettiin neljä täydennysarviointia, joiden yhteydessä paneelit arvioivat 1700 aiemmin luokitamatonta julkaisukanavaa ja käsittelivät nostoehdotuksia tasoluokasta 0 tasoluokkaan 1. Lisäksi paneelit tarkistivat yli 250 tasoluokkaan 1 sijoitettua Jeffrey Beallin ylläpitämälle ns. ”predatory open-access” -listalle kuuluvaa lehteä. Näistä 4/5 laskettiin tasoluokkaan 0.

Julkaisufoorumi määräytti yhteistyössä CSC:n kanssa kanavat ja tasoluokat yli 25 000:lle yliopistojen raportoimalle tieteelliselle vertaisarvioidulle artikkelille ja kirjalle. Näiden lisäksi käsiteltiin OKM:n julkaisutiedonkeruuseen liittyvien valtion tutkimuslaitosten ja sairaanhoitopiirien julkaisut. Samalla tunnistettiin täydennysarviointia varten aiemmin arvioimattomat foorumit. Julkaisutiedot on julkaistu opetushallinnon Vipunen-tilastopalvelussa ja Kansalliskirjaston Juuli-julkaisutietoportaalissa.

Tiedeyhteisön edustajat tekivät Julkaisufoorumin ehdotussivujen kautta 1 300 julkaisukanavia koskevaa lisäys- ja tasoluokitus ehdotusta. Ulkoisen viestinnän tehostamiseksi vuonna 2015 toteutettiin Julkaisufoorumin verkkosivujen kokonaisvaltainen uudistus. Uudet verkkosivut toimivat osoitteessa www.julkaisufoorumi.fi. Sivustolla oli arkisin keskimäärin 600 käyttökertaa päivässä, ja koko vuonna käyttökertoja kertyi yhteensä yli 160 000.

Julkaisufoorumi osallistui ministeriön työryhmiin, jotka käsittelivät julkaisutiedonkeruun kehittämistä ja julkaisutoiminnan arviointia. Julkaisufoorumia ja TSV:n vertaisarviointitunnusta esiteltiin tilaisuuksissa ja kirjoituksissa.

CSC:n kanssa jatkettiin Julkaisufoorumin tietoteknisten palveluiden kehittämistä. Yliopistoille avattiin rajapinta, jonka kautta ne voivat integroida julkaisukanavatietoja omiin järjestelmiinsä. Lisäksi valmisteltiin julkaisukanavatietokannan ja arviointisivuston liittäminen Virta-julkaisutietopalveluun. Julkaisukanavien metatietoihin tehtiin laajoja, muun muassa ISSN-tunnuksiin, nimekkeisiin ja ISBN-tunnuksiin kohdistuneita tarkistuksia ja korjauksia tietojen laadun ja käytettävyyden parantamiseksi.

Yhteistyössä Norjan, Tanskan, Ruotsin ja Islannin kanssa käynnistettiin hanke yhteispohjoismaisen julkaisukanavaluettelon (”Nordic list”) rakentamiseksi. Toimintaa koordinoi NSD - Norwegian Centre for Research Data ja perustamis- ja kehityskustannuksiin hanke saa rahoitusta Nordforskilta.

Julkaisufoorumille nimitettiin syksyllä 2015 uusi ohjausryhmä kaudelle 2016–2019. Valtuuskunnan hallituksen kokouksessaan 2. joulukuuta nimittämän ohjausryhmän kokoonpano on seuraava:

Puheenjohtaja:

Hallituksen puheenjohtaja Keijo Hämäläinen (Tieteellisten seurain valtuuskunta)

Asiantuntijajäsenet:

Akatemiaprofessori Dennis Bamford (Helsingin yliopisto / luonnontieteet, lääke- ja terveystieteet)

Ylitarkastaja Jukka Haapamäki (opetus- ja kulttuuriministeriö)

Tietojärjestelmäasiantuntija Jyrki Ilva (Kansalliskirjasto)

Professori Satu Lahti (Turun yliopisto / lääke- ja terveystieteet)

Kirjastonjohtaja Riitta Lähdemäki (Suomen yliopistokirjastojen neuvosto)

Pääjohtaja Heikki Mannila (Suomen Akatemia)

Rehtori Matti Manninen (Suomen yliopistot UNIFI ry)

Professori Kimmo Nuotio (Helsingin yliopisto / yhteiskuntatieteet)

Kehityspäällikkö Tuija Raaska (CSC – Tieteen tietotekniikan keskus)

Professori Tiina Onikki-Rantajääskö (Helsingin yliopisto / humanistiset tieteet)

Professori Risto Rinne (Turun yliopisto / yhteiskuntatieteet)

Professori Olli Silvén (Oulun yliopisto / tekniikka)

Sihteeristö:

Suunnittelija Janne Pölönen (Tieteellisten seurain valtuuskunta)

Suunnittelija Anna-Sofia Ruth (Tieteellisten seurain valtuuskunta)

Toiminnanjohtaja Lea Ryyänen-Karjalainen (Tieteellisten seurain valtuuskunta)

Toiminnanjohtaja Leena Wahlfors (Suomen yliopistot Unifi ry)

LIITTESEEN:

Julkaisut:

- Janne Pölönen & Anna-Sofia Ruth, "Julkaisufoorumin tasovaatimuksia on kiristetty", Tieteessä tapahtuu 1 (2015) 49-51.
- Olli Poropudas, Jukka Haapamäki, Anu Nuutinen, Olli Eskola, Yrjö Leino, Hanna-Mari Puuska, Janne Pölönen, "Suomalaisen yliopistotutkimuksen tuottavuus ja vaikuttavuus. Opetus- ja kulttuuriministeriön profiiliryhmän raportti", Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2015:5.
- Janne Pölönen & Otto Auranen, "Ohjaako rahoitusmalli laadun sijasta määrän tuottamiseen?", Suomen Akatemian Blogit 23.4.2015.
- Olli Poropudas & Janne Pölönen, "Kohti tieteenalojen tasa-arvoa", Tieteessä tapahtuu 2 (2015) 20-24.
- Anna-Sofia Ruth & Janne Pölönen, "Julkaisuindikaattorit eivät sovellu yksittäisen tutkijan arviointiin", Acatiimi 4 (2015) 8.
- Anna-Sofia Ruth, "Julkaisufoorumin tietokantasisällöt laajempaan käyttöön", Tietolinja 2 (2015)
- Elea Giménez-Toledo, Jorge Mañana-Rodríguez, Tim Engels, Peter Ingwersen, Janne Pölönen, Gunnar Sivertsen, Frederik Verleysen ja Alesia Zuccala, "The Evaluation of Scholarly Books as a Research Output. Current Developments in Europe", teoksessa Salah, A.A., Y. Tonta, A.A. Akdag Salah, C. Sugimoto, U. Al (toim.), Proceedings of ISSI 2015 Istanbul: 15th International Society of Scientometrics and Informetrics Conference, Istanbul, Turkey, 29 June to 3 July, 2015, Bogaziçi University Printhouse.
- Janne Pölönen, "Suomenkieliset kanavat ja julkaisut Julkaisufoorumissa", Media & Viestintä 38 (2015) 261-276.
- Janne Pölönen & Anna-Sofia Ruth, "Julkaisufoorumin 2014 päivitysarvioinnin loppuraportti", Tieteellisten seurain valtuuskunnan verkkojulkaisu 3/2015.

Esitelmät:

- Ilkka Niiniluoto, ”Julkaisufoorumin tausta, tavoitteet ja päivitysarviointi”, Julkaisufoorumi-seminaari, Tieteiden talo, Helsinki, 2.2.2015.
- Janne Pölönen, ”Suomen- ja ruotsinkielisten julkaisufoorumien tasoluokittelu”, Media- ja viestintätieteellinen seura, Helsinki, 2.3.2015.
- Janne Pölönen, ”Jufo-luokitus ja tutkijan arviointi”, Professoriliitto - Paikallistoiminnan kehittämisseminaari, Mustio, 28.5.2015.
- Anna-Sofia Ruth & Janne Pölönen, ”Tiedekustantajien vertaisarviointikäytännöt ja näkemyksiä Julkaisufoorumista”, Kokemuksia tieteellisestä kirjoittamisesta ja julkaisemisesta –seminaari, Tieteiden talo, Helsinki 5.6.2015.
- Janne Pölönen & Otto Auranen, ”Julkaisupaine suomalaisessa tiedeyhteisössä”, Digitalisoituminen ja tiede -symposiumi, Helsinki, 9.6.2015.
- Janne Pölönen, ”Johdatus julkaisufoorumin toimintaan”, Metodifestivaali, Tampereen yliopisto 19.8.2015.
- Janne Pölönen & Anna-Sofia Ruth, ”Ajankohtaista Julkaisufoorumista”, Julkaisutiedonkeruuseminaari, Åbo Akademi, 31.8.2015.
- Janne Pölönen, ”Julkaisufoorumin käyttö tutkimuksen arvioinnissa”, KOTA-seminaari, Åbo Akademi, 1.9.2015.
- Janne Pölönen & Otto Auranen, ”Julkaisupaine ja tutkimustuloksellisuus suomalaisessa tiedeyhteisössä”, Bibliometriikkaseminaari, Helsinki, 16.10.2015.
- Janne Pölönen, ”Julkaisukohtainen kirjoittajien lukumäärä tieteellisissä julkaisuissa: kansainvälinen kehitys ja tieteenaloittaiset erot OKM-julkaisuaineistossa”, Tekijyys tieteessä-seminaari, Tieteiden talo, Helsinki, 25.11.2015.

Tehtävät:

- Janne Pölönen, Bibliometriikka-hankkeiden ohjausryhmä, opetus- ja kulttuuriministeriö.
- Janne Pölönen, Kansallisen julkaisutiedonkeruun yhteistyöryhmä, opetus- ja kulttuuriministeriö.
- Janne Pölönen, Tutkimuksen tieteidenvälisyys ja laatu-tutkimushankkeen ohjausryhmä, opetus- ja kulttuuriministeriö.
- Janne Pölönen, Ulkomaiset tutkijat ja tuottavuus-tutkimushankkeen ohjausryhmä, opetus- ja kulttuuriministeriö.
- Janne Pölönen ja Anna-Sofia Ruth, Yliopistotutkijoiden julkaisuaktiivisuus-tutkimushanke, opetus- ja kulttuuriministeriö.
- Janne Pölönen ja Anna-Sofia Ruth, Nordic List – yhteispohjoismaisen julkaisukanavatietokantahankkeen ohjausryhmä.
- Janne Pölönen, National expert for ERIH PLUS - European Reference Index for the Humanities and the Social Sciences.

Koulutus:

- Anna-Sofia Ruth, Measuring Science and Research Performance-kurssi, Centre for Science and Technology Studies (CWTS), Leidenin yliopisto, 16.–20.3.2015.

Osallistuminen seminaareihin:

- Janne Pölönen, 20th Nordic Workshop on Bibliometrics and Research Policy 2015, Oslo, 1-2.10.2015.

2. JULKAISUFOORUMIN TOIMINTASUUNNITELMA 2016

YKSIKÖN ESITYS TOIMINTASUUNNITELMAKSI 2016

I PERUSTIEDOT JA TOIMINNAN ANALYYSI

Yksikkö

Julkaisufoorumi

Yksikön perustehtävät

Julkaisufoorumin päätehtävä on tuottaa tieteellisen julkaisutoiminnan laadunarviointia tukeva järjestelmä, joka perustuu tiedeyhteisön itsensä suorittamaan kaikki tieteenalat kattavaan tieteellisten julkaisukanavien tasoluokituksen. Vuodesta 2015 lähtien Julkaisufoorumi-luokitusta käytetään tieteellisten julkaisujen laadun indikaattorina opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) rahoitusmallin julkaisut- rahoitustekijässä, jonka perusteella yliopistot saavat 13 % perusrahoituksesta (A 3.7.2014/526).

Perustehtävä 1: Ohjausryhmän ja paneelien työn valmistelu ja koordinointi

Julkaisukanavien arviointi tapahtuu 23 tieteenaloittaisessa arviointipaneelissa, joissa on yli 200 asiantuntijajäsentä yliopistoista ja tutkimuslaitoksista. Julkaisufoorumin ylläpitosuunnitelman mukaisesti paneelit suorittavat neljä kertaa vuodessa täydennysarviointia, jossa lisätään uusia kanavia perustasolle 1. Vuoden 2016 alusta siirrytään jatkuvana virtana tapahtuvaan täydennysarviointiin. Kaikkien tasoluokkien (1-3) päivitysarviointi tapahtuu jatkossa neljän vuoden välein. Paneelien asettamisesta, arviointityön valvonnasta sekä luokituksen kehittämisestä ja käytön ohjeistuksesta vastaa TSV:n hallituksen nimittämä ohjausryhmä, jossa on TSV:n, OKM:n, UNIFI:n, SA:n, SYN:n, KK:n, CSC:n ja päätieteenalojen edustajia. Ohjausryhmä kokoontuu tarpeen mukaan 1-4 kertaa vuodessa.

Perustehtävä 2: Julkaisukanavien luettelointi ja tasoluokituksen julkaiseminen

Julkaisufoorumin asiantuntijapaneelit ovat arvioineet vuosina 2011–2015 yli 30 000 julkaisusarjaa, konferenssia ja kirjakustantajaa. Julkaisukanavat ja tasoluokat luetteloidaan tietokantaan, jonka tietoteknisestä toteutuksesta ja ylläpidosta vastaa CSC – tieteen tietotekniikan keskus. Julkaisukanavia koskevien bibliografisten ja bibliometrinen tietojen pitäminen ajan tasalla tapahtuu yhteistyössä CSC:n kanssa: CSC huolehtii pääasiassa tietojen mekaanisesta, TSV manuaalisesta tarkistamisesta ja päivittämisestä. Tietokannan tietoja käyttävät sekä paneelit arviointisivuston kautta että tutkimusorganisaatiot ja tutkijat Julkaisufoorumin verkkosivuston kautta. Jatkossa tietokanta kytketään suoraan korkeakoulujen tietojärjestelmiin CSC:n toteuttamaan rajapinnan kautta.

Perustehtävä 3: Yliopistojen julkaisujen julkaisukanavien tunnistaminen

Yliopistot raportoivat vuosittain OKM:lle noin 25 000 tieteellistä vertaisarvioitua julkaisuja. Julkaisujen Julkaisufoorumi-luokan määrittäminen edellyttää julkaisukanavien tunnistamista, joka tapahtuu yhteistyössä CSC:n kanssa. Pääasiassa TSV tarkistaa manuaalisesti julkaisut (n. 25 % raportoiduista julkaisuista), joiden julkaisukanavaa CSC ei ole voinut tunnistaa mekaanisesti viitetietojen perusteella. Samalla luetteloidaan julkaisukanavatietokantaan täydennysarviointia varten foorumit, joita ei aiemmin ole arvioitu. Julkaisufoorumi-luokalla ja julkaisukanavan tunnisteella (Jufoid) ja tasoluokalla rikastettuja yliopistojen julkaisutietoja julkaistaan opetushallinnon Vipunen-tilastopalvelussa ja Kansalliskirjaston Juuli-julkaisutietoportaalissa.

Perustehtävä 4: Julkaisufoorumin tietoteknisten palveluiden kehittäminen

Julkaisufoorumin tietoteknisiä palveluita kehitetään ja ylläpidetään TSV:n ja CSC:n yhteistyönä. CSC vastaa julkaisukanavatietokannan ja paneelien käyttöön valmistetun arviointisivuston, TSV Julkaisufoorumin verkkosivujen tietoteknisestä toteutuksesta ja ylläpidosta. Kehittämistyötä jatketaan tarpeen mukaan projektiluontoisesti. Tärkeimpiä kehittämiskohteita ovat arviointisivuston valmistaminen jatkuvana virtana tapahtuvan julkaisutiedonkeruun ja täydennysarvioinnin tarpeisiin, sekä arviointisivuston avaaminen tiedeyhteisön jäsenille Haka-käyttäjätunnistuksella. Yhteistyössä Norjan, Tanskan ja Ruotsin kanssa kehitetään yhteispohjoismaista julkaisukanavaluetteloa ("Nordic list").

Perustehtäviä tukevat toiminnot

Perustehtäviä tukevia toimintoja ovat tutkimusorganisaatioille ja tiedeyhteisölle suunnattu Julkaisuforumia koskeva tiedotus, koulutus ja opastus, jota tehdään verkossa ja painetussa mediassa, tilaisuuksissa ja tapahtumissa, sekä asiakaspalveluna puhelimen ja sähköpostin välityksellä. Julkaisuforumi osallistuu aktiivisesti työryhmiin ja selvityksiin, joiden tavoitteena on yhtäältä kotimaisten tiedejulkaisujen sekä tiedehallinnon käyttämien julkaisutietojen laadun kehittäminen, toisaalta tiedepoliittista päätöksentekoa tukeva tieteellisen julkaisutoiminnan seuranta sekä tuottavuuden ja vaikuttavuuden arviointi. Julkaisuforumilla on myös tiivistä yhteistyötä Norjan ja Tanskan vastaavien järjestelmien kanssa.

OKM:n tiedonkeruussa yliopistojen julkaisuissa on todettu tulkinnanvaraisuutta vertaisarvioitujen julkaisujen määrittelyssä saman yhteisjulkaisun kirjoittajien, sekä samaan kokoomateokseen artikkeleita kirjoittaneiden välillä. TSV on lähtenyt aktiivisesti edistämään kotimaisen tiedejulkaisemisen vertaisarvioinnin käytäntöjä ja läpinäkyvyyttä rekisteröimällä tunnuksen, jolla kotimaiset tiedekustantajat voivat merkitä tieteellisen laadun arvioinnin läpikäyneet artikkelit ja kirjat. Tunnuksen tukee myös TENK:n toimintaa. Tunnuksen kehittämisestä vastaa ohjausryhmä, joka kokoontuu tarvittaessa 1-4 kertaa vuodessa. Ohjausryhmän kokousten valmistelusta, tiedekustantajien hakemusten käsittelystä ja tunnuksen verkkosivujen ylläpidosta vastaavat Julkaisuforumi ja TSV:n julkaisupalvelut.

Yksikön vahvuudet, kehittämistarpeet, tulevaisuuden mahdollisuudet ja uhkat

Vahvuudet

- Julkaisuforumi-luokitus on yliopistolain perusteella osa rahoitusmallia ja toiminta on vakiintumassa osaksi tiedepoliittista ohjausjärjestelmää.
- TSV on strategiassaan sitoutunut Julkaisuforumin pitkäjänteiseen kehittämiseen, ja hallitus on asettanut julkaisutoiminnan standardien ja laadun kehittämisen yhdeksi painopisteeksi.
- Julkaisuforumi muodostaa ohjausryhmän ja yli 200 asiantuntijanelistin kaikki tieteenalat kattavan verkoston, johon on kertyy tieteellistä julkaisutoimintaa ja sen arviointia koskevaa kokemusta ja asiantuntemusta.

Kehittämistarpeet

- Luokitusta on kehitettävä niin, että se tunnistaa johtavat julkaisukanavat mahdollisimman uskottavasti, kattavasti ja tieteenalojen julkaisukäytännöt huomioiden.
- Julkaisukanavien luettelointia ja tietokantaa on kehitettävä niin, että arviointityön ja käytön edellyttämä tietopohja on mahdollisimman ajantasainen ja luotettava.
- Julkaisuforumi-luokitusta ja vertaisarviointitunnusta koskevaa viestintää, dialogia ja koulutusta on tarvetta kehittää ja lisätä niin tutkimusorganisaatioille, tutkijoille ja muille yleisöille.
- Yhteistyötä tiedeyhteisön kanssa tulee lisätä, esim. keräämällä paneelien arviointityön tueksi tietoa tutkijoiden arvostuksista nykyistä laajemmin arviointisivuston kautta (joukkoistaminen).
- Julkaisukanavatietokanta tulee kytkeä yliopistojen järjestelmiin osana virtana tapahtuvaa julkaisutiedonkeruuta, johon myös täydennysarvioinnit mukautetaan.
- Pohjoismaiden kesken tehtävää yhteistyötä on lisättävä kriteerien ja luokitusten vertailukelpoisuuden lisäämiseksi ja julkaisukanavatietojen jakamiseksi järjestelmien kesken.
- Luokituksen kehittämisessä on seurattava myös tieteellisessä julkaisutoiminnassa tapahtuvia muutoksia, kuten siirtymistä vaikeasti dokumentoitaville ja muuttuville verkkoalustoille.

Tulevaisuuden mahdollisuudet

- Tiedeyhteisölle hyödyllisten julkaisukanavia koskevien tietojen tuottaminen: esim. avoin saatavuus ja rinnakkaistalennusta koskeva politiikka, epäilyt hyvien tieteellisten käytäntöjen vastaisesta toiminnasta, hyvät hakutoiminnot.
- Julkaisuforumin paneeliverkoston asiantuntemuksen laajempi hyödyntäminen tiedejulkaisemisesta ja tieteellisten julkaisujen arviointia koskevissa kysymyksissä (kyselyt, selvitykset, lausunnot, asiantuntijatehtävät).
- Tieteellistä julkaisutoimintaa koskevan tiedon tuottaminen ja välittäminen niin tiedepoliittisen päätöksenteon tueksi kuin julkaisutoimintaa koskevan tiedon lisäämiseksi tiedeyhteisön sisällä.

- Tieteellisen vertaisarvioidun tutkimuksen tunnettuuden lisääminen ja aseman parantaminen päätöksentekijöiden ja suuren yleisön keskuudessa.
- Julkaisufoorumi-luokituksen käytön laajentaminen OKM:n julkaisutiedonkeruun myötä valtion tutkimuslaitoksiin, yliopistollisiin keskussairaaloihin, sairaanhoitopiireihin ja muihin tutkimusorganisaatioihin.
- Kansainvälinen yhteistyö vastaavia tutkimuksen arviointijärjestelmiä käyttävien tai suunnittelevien maiden ja organisaatioiden kanssa.

Uhat

- TSV:n ja paneelien toteuttaman luokituksen uskottavuuden ja luotettavuuden kyseenalaistuminen suhteessa eri alojen tiedeyhteisöihin, tutkimusorganisaatioihin ja tiedehallintoon.
- Julkaisufoorumi-luokitusta käytetään tutkimusorganisaatioissa yksittäisten tutkijoiden rekrytoinnin ja/tai palkitsemisen mekaanisena perusteena vastoin tiedeyhteisön mielipidettä.
- Tavoitteeksi asetettu tutkimuksen laatua kannustava ohjausvaikutus ei toteudu toivotulla tavalla, ja/tai luokituksella todetaan olevan merkittäviä ei-toivottuja vaikutuksia julkaisutoimintaan.
- Tiedepolitiikassa tapahtuu muutos, joka suosii muuta kuin suoritusperusteista rahoitusta, tai tutkimuksen laatua halutaan arvioida joillain toisilla menetelmillä tai indikaattoreilla.
- Julkaisufoorumille osoitetut resurssit eivät riitä perustehtävien toteuttamiseen, tai Julkaisufoorumin rahoitus lakkautetaan.

II YKSIKKÖKOHTAISET TAVOITTEET JA TOIMENPITEET

II A: Yksikkökohtaiset tavoitteet ja mittarit

Yksikön tavoitteet ja tavoiteaikataulu

Julkaisufoorumin tavoite on edistää suomalaisen tieteellisen julkaisutoiminnan laatua ja vaikuttavuutta, mikä tukee TSV:n strategista tavoitetta 3: Tiedeyhteisö monipuolisena, avoimena ja laadukkaana julkaisijana. Tieteellisten julkaisukanavien tasoluokitus edistää julkaisutoiminnan laatua ja näkyvyyttä kannustamalla tutkijoita julkaisemaan parhaat tutkimuksensa tiedeyhteisön tunnustamalla ja johtavilla tieteellisillä foorumeilla. Luokituksen tasoluokkiin 1 ja 2 hyväksytään sekä suomen- ja ruotsinkielisiä että vieraskielisiä foorumeita, mikä tukee kotimaisen tiedejulkaisemisen jatkuvuutta. Määrittämällä tieteellisen julkaisukanavan ja vertaisarvioinnin standardeja Julkaisufoorumi myös kannustaa kotimaisia tiedekustantajia kehittämään toimintaansa kansainvälisten standardien mukaisesti.

Tavoite 1: Tasapuolinen, kattava ja päivittyvä tieteellisten julkaisukanavien tasoluokitus

Julkaisufoorumin tärkein jatkuva tavoite on tasoluokituksen pitkäjänteinen kehittäminen ja ylläpito. Luokituksen kehittämisen tärkeimpiä haasteita ovat luokituksen uskottavuus sekä eri tieteen- ja tutkimusalojen tasapuolinen kohtelu. Tasoluokituksen tulee kattaa suomalaisen tutkimuksen näkökulmasta olennaiset tieteelliset julkaisukanavat kaikilla tieteenaloilla ja sen tulee olla riittävän erottelukykyinen ja vertailukelpoinen niin kotimaisen kuin ulkomaisen tieteellisen julkaisutoiminnan osalta. Tiedejulkaisemisen kenttä muuttuu jatkuvasti, joten tasoluokitusta on täydennettävä ja päivitettävä säännöllisesti. Julkaisufoorumin käyttökelpoisuus edellyttää, että myös julkaisukanavia koskevat bibliografiset ja bibliometriset tiedot ovat oikein ja ajan tasalla. Tavoitteen toteutumista voidaan tehdä väliarvio vuoden 2016 lopussa.

Tavoite 2: Vertaisarviointitunnuksen vakiinnuttaminen

Julkaisufoorumin ja TSV:n julkaisupalvelujen yhteinen tavoite vuonna 2016 on jatkaa vuonna 2014 rekisteröidyn ja julkaistun vertaisarviointitunnuksen vakiinnuttamista kotimaisten tiedekustantajien mahdollisimman laajaan käyttöön. Käyttöoikeus on myönnetty 6 kirjakustantajalle ja 87 julkaisusarjalle. Tavoite on saada käyttäjäksi erityisesti tieteellisiä julkaisuja julkaisevia yleiskustantamoita. Tavoitteen toteutumista voidaan tehdä väliarvio vuoden 2016 lopussa.

Tavoite 3: Liittyminen VIRTA-julkaisutietopalveluun

OKM:n tiedonkeruussa ollaan siirtymässä malliin, jossa korkeakoulut voivat siirtää julkaisutietojaan CSC:n

toteuttamaan VIRT-julkaisutietopalveluun joko jatkuvasti päivittäin tai kerralla ennen vuosittaisen tilastopöiminnan ajankohtaa. Tavoitteena on, että yliopistot saisivat automatisoitua julkaisukanavien tunnistuksen mahdollisimman pitkälle. Tiedonkeruuta VIRT-julkaisutietopalvelun kautta pilotoidaan vuoden 2016 alusta, ja vuonna 2017 kaikki julkaisutiedot kerätään sen kautta. Vuonna 2015 julkaisukanavatietskanta ja arviointisivusto mukautetaan VIRT-julkaisutietopalveluun. Vuoden 2016 alusta voidaan osana VIRT-julkaisutietojärjestelmän pilotointia aloittaa myös julkaisukanavien tunnistus ja aiemmin luokitamattomien kanavien täydennysarviointi jatkuvana virtana. Liitokset VIRT-julkaisutietopalveluun suunnitellaan ja toteutetaan CSC:n, TSV:n ja yliopistojen julkaisujärjestelmästä avien yhteistyönä. Pilotoinnin onnistumista voidaan arvioida vuoden 2016 lopussa.

Tavoite 4: Arviointisivuston avaaminen tiedeyhteisölle Haka-tunnistautumisella

Tiedeyhteisön osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia julkaisufoorumin toimintaan voidaan edesauttaa avaamalla tiedeyhteisön jäsenille pääsy paneelien käyttöön varatulle arviointisivustolle Haka-käyttäjätunnistuksella. Näin korkeakoulujen, ja osan tutkimuslaitoksista, henkilökunta saa vaivattoman pääsyn julkaisukanavia koskevaan tausta-aineistoon, ja lisäys- ja tasomuutosehdotukset voidaan tehdä saman liittymän kautta. Tavoite on kerätä käyttöliittymän kautta tiedeyhteisöltä entistä laajemmin paneelin arviointityötä tukevaa tietoa julkaisukanavista ja niiden arvostuksesta. Tutkijan käyttöliittymän sisältämien tietojen ja toiminnallisuuksien täsmällinen määrittely ja käyttöliittymän valmistaminen aloitetaan vuonna 2015 ja toteutetaan vuonna 2016. Tavoitteen toteutumisesta voidaan tehdä arvio vuoden 2016 lopussa.

Mittarit

Tavoite 1: Tasapuolinen, kattava ja päivittyvä tieteellisten julkaisukanavien tasoluokitus

- Luokituksen uskottavuutta ja toimivuutta voidaan arvioida vertaamalla Norjan ja Tanskan vastaaviin luokituksiin, sekä vertaamalla eri alojen tasoluokituksia lehdille laskettuihin vaikuttavuuskertoimiin. Lisäksi arvioidaan tiedeyhteisöltä saatua palautetta.
- Luokituksen erottelukykyisyyttä voidaan arvioida Web of Science ja Scopus -tietokantojen kattamien alojen osalta vertaamalla eri tasoluokkiin luokitelluissa kanavissa ilmestyvien suomalaisten julkaisujen saavuttamia viittauskertymiä.
- Luokituksen ohjausvaikutusta voidaan arvioida Web of Science ja Scopus -tietokantojen kattamien alojen osalta seuraamalla suomalaisten julkaisujen viittauksilla mitattavaa vaikuttavuutta.
- Luokituksen tasapuolisuutta ja kattavuutta, sekä toivottuja ja ei-toivottuja vaikutuksia julkaisu-toimintaan, voidaan arvioida yliopistojen miniteriölle vuosittain raportoimien julkaisutietojen perusteella.
- Luokituksen käyttöä julkaisufoorumin verkkosivujen kautta voidaan seurata Google-Analytics ohjelmalla.

Tavoite 2: Vertaisarviointitunnuksen vakiinnuttaminen

- Onnistumista voidaan seurata tunnusta käyttävien kirjakustantajien ja julkaisusarjojen määrän sekä tunnuksen käytöstä saadun palautteen perusteella.

Tavoite 3: Liittyminen VIRT-julkaisutietopalveluun

- Onnistumista voidaan seurata pitkin vuotta oman kokemuksen ja muilta käyttäjiltä saadun palautteen perusteella. Liittyminen palveluun voidaan vuoden 2016 lopussa todeta onnistuneeksi jos pilotoinnin myötä järjestelmä on saatu toimimaan toivotulla tavalla.

Tavoite 4: Arviointisivuston avaaminen tiedeyhteisölle Haka-tunnistautumisella

- Tavoite voidaan arvioida toteutuneeksi jos vuoden 2016 lopussa arviointisivusto valmis avattavaksi Haka-tunnistautumisen kautta.

II B: Yksikön tavoitekohtaiset toimenpiteet

Toimenpiteen kuvaus Vuonna 2016 Julkaisufoorumi edistää omaa ja TSV:n tavoitetta suorittamalla päätehtävänsä: paneelien täydennysarviointien valmistelu ja koordinointi, julkaisukanavien luettelointi ja tasoluokituksen julkaiseminen, yliopistojen ja mahdollisesti muiden OKM:n tiedonkeruuseen liittyvien vuoden 2014 julkaisujen julkaisukanavien tunnistaminen, Julkaisufoorumin tietoteknisten palveluiden kehittäminen, sekä muut päätehtävää tukevat toiminnot. Yhteistyössä julkaisupalvelujen kanssa edistetään tiedehallinnon, tiedeyhteisön, ja ammatti- ja suuren yleisön tietoisuutta vertaisarviointitunnuksesta, sekä tunnuksen käyttöä tiedekustantajien keskuudessa. Valmistaudutaan OKM-julkaisutiedonkeruussa tapahtuviin muutoksiin liittämällä julkaisukanavatietokanta ja arviointisivusto VIRTJA-julkaisutietopalveluun. Edistetään tiedeyhteisön osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia Julkaisufoorumin toimintaan avaamalla arviointisivusto tutkijoille Haka-tunnistautumisella.
Mihin yksikön tavoitteeseen toimenpide kohdistuu Tavoitteet 1 (Tasapuolinen, kattava ja päivittyvä tieteellisten julkaisukanavien tasoluokitus), 2 (Vertaisarviointitunnuksen vakiinnuttaminen), 3 (Liittyminen VIRTJA-julkaisutietopalveluun) ja 4 (Arviointisivuston avaaminen tiedeyhteisölle Haka-tunnistautumisella)
Vastuhenkilö Janne Pölönen
Toimenpiteen ajankohta 1.1.–31.12.2016
Tarvittavat lisäresurssit: henkilöt, osaaminen, työkalut yms. sekä arvio lisäresursseista aiheutuvista kustannuksista Ei tarvita lisäresursseja.
Yhteistyö muiden yksiköiden / tiimien / työryhmien / neuvottelukuntien / ulkopuolisten yhteistyötoimien kanssa TSV:n Julkaisupalvelut, TENK, TJNK, TANK, OKM, CSC, Kansalliskirjasto, Suomen Akatemia, UNIFI, korkeakoulut, sairaanhoitopiirit, yliopistosairaalat ja tutkimuslaitokset

3. JULKAISUFOORUMIN ARVIOINTIOHJEET PANEELILLE

17.12.2013

Tieteellisten seurain valtuuskuntaan (TSV) vuonna 2010 perustettu Julkaisufoorumi on tieteellisen julkaisu-toiminnan laadunarviointia tukeva järjestelmä, joka perustuu kaikki tieteenalat kattavaan kotimaisten ja ulkomaisten tieteellisten julkaisusarjojen sekä kirjakustantajien tasoluokitukseen. Tasoluokituksista päätävät 23 tieteenaloittaisen arviointipaneelin yli 200 asiantuntijajäsentä yliopistoista ja tutkimuslaitoksista. Paneelien jäsenet nimitetään yliopistoilta, valtion tutkimuslaitoksilta, tieteellisiltä seuroilta ja tiedeakate-mioilta saatujen ehdotusten perusteella.

Paneelien asettamisesta ja arviointityön valvonnasta vastaa TSV:n hallituksen nimittämä Julkaisufoorumin ohjausryhmä, jossa on TSV:n, opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM), Suomen yliopistot UNIFI ry:n, Suomen Akatemian, Suomen yliopistokirjastojen neuvoston (SYN), Kansalliskirjaston, Tieteen tietotekniikan keskuksen CSC:n ja eri päätieteenalojen edustajia. Ohjausryhmän ja arviointipaneelien työtä valmistelee ja tukee TSV:n palkkaama Julkaisufoorumin sihteeristö. TSV tarjoaa paneelien käyttöön Tieteiden talolla Helsingissä sijaitsevat kokouksetilat. Julkaisufoorumin tietotekniset palvelut toteutetaan yhteistyössä CSC:n kanssa.

Julkaisufoorumi-luokituksessa on 3 tasoa: 1 = perustaso; 2 = johtava taso; 3 = korkein taso. Luokitus perus-tuu ajatukselle, että suurten julkaisumäärien laatua voidaan arvioida tutkijoiden valitsemien ja saavutta-mien julkaisukanavien perusteella. Tasokkaimpien julkaisujen oletetaan pääsääntöisesti valikoituvan korke-
amman tasoluokituksen saaneisiin julkaisukanaviin laajan kilpailun ja vaativan vertaisarvioinnin seuraukse-na. Yhdistettynä julkaisutietoihin Julkaisufoorumi-luokitus auttaa tutkimusorganisaatioita seuraamaan oman julkaisutoimintansa kehitystä. Julkaisufoorumi-luokitus toimii yliopistojen tieteellisen julkaisutuotan-non laadun indikaattorina OKM:n rahoitusmallissa vuodesta 2015 alkaen.

Julkaisufoorumi-luokitusta ei ole tarkoitettu yksittäisten tutkijoiden arviointiin, eikä se voi tässä tarkoituk-sessa korvata tieteenalan asiantuntijoiden suorittamaa julkaisujen sisältöön perustuvaa arviointia. Luoki-tuksen tarkoitus on välittää tietoa tieteellisten lehtien ja sarjojen sekä kirjakustantajien laadusta, vaikutta-vuudesta ja arvostuksesta tiedeyhteisössä, ja siten kannustaa suomalaisia tutkijoita julkaisemaan parhaat kirjoituksensa alansa johtavilla kotimaisilla ja ulkomaisilla tieteellisillä julkaisufoorumeilla.

1. Tieteelliset julkaisut ja julkaisukanavat

Julkaisulla tarkoitetaan yksittäisen tutkijan tai tutkijaryhmän tutkimustulosten kirjallista esitystä, joka tie-teenalasta riippuen julkaistaan artikkelina lehdessä, konferenssisarjassa, osana kokoomateosta tai itsenäi-senä monografiana. Ollakseen tieteellinen, julkaisun tulee esittää uusia tutkimustuloksia sellaisessa muo-dossa, että ne ovat tiedeyhteisön saavutettavissa, toistettavissa ja hyödynnettävissä. Tieteellisen julkaisun pääasiallinen kohderyhmä muodostuu tieteenalan asiantuntijoista.

Tieteellisellä julkaisukanavalla tarkoitetaan painettuja ja digitaalisia julkaisusarjoja sekä kirjakustantajia, jotka ovat erikoistuneet tieteellisten tutkimustulosten julkaisemiseen: niillä on asiantuntijoista koostuva toimituskunta, ja julkaiseminen edellyttää tiedeyhteisön tunnustamaa laadunarviointia, ennen kaikkea ver-taisarviointia. Avoimesti saatavia (open access) lehtiä hyväksytään luokitukseen ja arvioidaan samoilla kri-teereillä kuin perinteisiä julkaisusarjoja.

Julkaisusarja voi olla tieteellinen lehti, kirjasarja tai säännöllisesti toistuvan konferenssin julkaisujen muo-dostama sarja. Lehdet ja kirjasarjat luetteloidaan kansainvälisen ISSN-keskuksen rekisterissä olevalla ni-mekkeellä ja konferenssitapahtuman vakiintuneella nimellä. Jokaisella paneelilla on oma Lehti- ja sarjalu-ettelo, joka sisältää paneelin alaan kuuluvat julkaisusarjat. Kirjakustantajat luetteloidaan ISBN-rekisterissä olevalla nimellä tai vakiintuneella nimellä. Kirjakustantajaluettelo on kaikille paneeleille yhteinen.

Kaikkiin julkaisutyyppeihin kuuluvien yksittäisten tieteellisten julkaisujen (artikkelien ja erillisteosten) Julkaisufoorumi-luokan määrittää ensisijaisesti julkaisusarjan tasoluokka. Kirjakustantajan tasoluokkaa käytetään ainoastaan kokoomateosartikkelien ja erillisteosten Julkaisufoorumi-luokan määrittämiseen siinä tapauksessa, että julkaisu ei ilmesty julkaisusarjassa tai julkaisusarjaa ei ole luokiteltu. Pääsääntö on, että kotimaisten kirjakustantajien kirjasarjat luokitellaan Julkaisufoorumissa, ulkomaisten kirjakustantajien kirjasarjoja ei luokitella.

Tieteellisiä julkaisukanavia arvioidaan yksinomaan tieteellisen vaikuttamisen, ei yhteiskunnallisen vaikuttamisen, foorumeina. Tieteellisillä julkaisukanavilla voi olla myös ammatti- ja suurelle yleisölle suunnattua julkaisutoimintaa. On kuitenkin suositeltavaa, että luokitukseen hyväksyttävät julkaisukanavat, etenkin kirjakustantajat jotka eivät erottele tieteellisiä kirjoja ISSN-tunnuksella varustettuihin kirjasarjoihin, ilmoittavat mahdollisimman selvästi mitkä julkaisut ovat vertaisarvioituja. TSV rekisteröi keväällä 2014 kotimaisten kirjakustantajien ja julkaisusarjojen käyttöön kansallisen vertaisarviointitunnuksen.

2. Julkaisukanavien luokittelukriteerit

Vain tieteellisen julkaisukanavan kriteerit täyttävät julkaisusarjat ja kirjakustantajat voivat saada julkaisufoorumi-luokituksen. Julkaisufoorumissa tieteelliset julkaisukanavat jaetaan kolmeen ryhmään: tieteelliset julkaisukanavat (taso 1), johtavat tieteelliset julkaisukanavat (taso 2) ja johtavien tieteellisten julkaisukanavien korkein taso (taso 3). Taso 3 on käytössä vain lehtien ja sarjojen luokittelussa, ei kirjakustantajien luokittelussa. Lisäksi paneelien arvioimat julkaisukanavat, jotka eivät ole saaneet tason 1 Julkaisufoorumi-luokitusta, luetteloidaan luokkaan ”Muut tunnistetut julkaisukanavat”, jota vastaa arviointityössä käytetty taso 0.

Taso 1

Tasolle 1 voidaan luokitella eri tieteenalojen suomalaisen tutkimuksen näkökulmasta keskeisimmät kotimaiset ja ulkomaiset julkaisusarjat (lehdet, konferenssit ja kirjasarjat) sekä kirjakustantajat, jotka täyttävät tieteellisen julkaisukanavan määritelmän:

- erikoistunut tieteellisten tutkimustulosten julkaisemiseen
- julkaisukanavalla on asiantuntijoista koostuva toimituskunta
- tieteelliset julkaisut käyvät läpi koko käsikirjoitukseen kohdistuvan vertaisarvioinnin

Tasolle 1 ei tule pääsääntöisesti hyväksyä tieteellisen julkaisukanavan määritelmän täyttäviä julkaisukanavia, jos

- kyseessä on väitöskirjasarja
- yli puolet (1/2) arvioijista ja kirjoittajista edustaa samaa tutkimusorganisaatiota
- tieteellinen taso tai relevanssi on kyseenalainen

Julkaisufoorumi-luokituksen on tarkoitus kattaa aktiivisia säännöllistä julkaisutoimintaa harjoittavia suomalaisen tutkimuksen näkökulmasta keskeisiä tieteellisiä julkaisukanavia. Tämä tarkoittaa, että luokitus kattaa eri tieteenalojen johtavat ja kansainvälisesti arvostetuimmat lehdet, sarjat ja kirjakustantajat mahdollisimman laajasti, mutta eri maiden kansallisten ja paikallisten julkaisukanavien osalta voidaan luokittelua rajoittaa niihin, joissa suomalaiset tutkijat julkaisevat. Pääsääntö on, että julkaisukanavalla on oltava rekisteröity ISSN- tai ISBN-tunnus (poikkeuksena osa säännöllisistä konferensseista).

Paneelien ei tarvitse hyväksyä tasolle 1 tieteellisen julkaisukanavan kriteerit muodollisesti täyttäviä kanavia, joiden tieteellinen taso tai relevanssi on kyseenalainen. Tällä perusteella voidaan jättää luokituksen ulkopuolelle esimerkiksi toimintaperiaatteiltaan kyseenalaiset *Open Access* tai muut kanavat, jotka julkaisevat

tieteellisiä kirjoituksia maksusta ilman asianmukaista laadunarviointia. Toimintaperiaatteiltaan epäilyttäviä (ns. "predatory") kanavia pyritään tunnistamaan sihteeristön toimesta Jeffrey Beall:n ylläpitämän luettelon perusteella (<http://scholarlyoa.com/>), mutta paneelien on harkittava tapauskohtaisesti täyttävätkö kanavat tason 1 kriteerit.

Taso 2

Tasolle 2 voidaan luokitella eri tieteenalojen johtavia tieteellisiä julkaisukanavia, joissa tutkijat eri maista julkaisevat parhainta tutkimustaan:

- pääsääntöisesti kansainvälisiä tieteellisiä julkaisukanavia, joiden toimitus-, kirjoittaja- ja lukijakunta edustaa eri kansallisuuksia. Yksinomaan katsausartikkeleita julkaisevien lehtien osuus ei saa muodostua liian suureksi.

Kaikkia nämä kriteerit täyttäviä julkaisukanavia ei välttämättä voida luokitella tasolle 2, vaan paneelien on valittava oman tason 2 kiintiönsä (selitetty alempana) puitteissa ne julkaisukanavat, joihin tasokkaimmat julkaisut valikoituvat laajan kilpailun ja vaativan vertaisarvioinnin seurauksena. Julkaisukanavien vaikuttavuutta ja arvostusta alan kansainvälisessä tiedeyhteisössä voidaan tieteenalasta riippuen arvioida sihteeristön paneelien käyttöön tuottamien viittaus- ja luokitusindikaattorien perusteella.

Luonnon- ja lääketieteissä katsausartikkelit (review) saavat tyypillisesti paljon viittauksia, joten yksinomaan katsauksia julkaisevilla lehdillä on korkeita vaikuttavuuskertoimia. Tästä syystä paneelien on kiinnitettävä huomiota siihen, että katsausartikkeleita julkaisevien lehtien osuus tasolla 2 ei muodostu liian suureksi.

Ihmistieteissä (paneelit 14, 16-23) voidaan tasolle 2 luokitella myös alansa johtavia suomen- tai ruotsinkielisiä julkaisukanavia, jotka

- kattavat tieteenalansa suomalaisen yhteiskunnan, kulttuurin ja historian erityispiirteitä käsittelevää tutkimusta mahdollisimman laajasti, ja joissa julkaisemista pidetään yhtä tärkeänä meriittinä kuin julkaisemista tasolle 2 luokitelluissa vieraskielisissä julkaisukanavissa

Kotimaisten julkaisukanavien tieteellistä vaikuttavuutta ei voida mitata viittaustietojen puuttuessa, mutta voidaan asettaa vähimmäisvaatimuksia, joita ehdolla tasolle 2 olevien julkaisukanavien on täytettävä:

- tieteellisten kirjoitusten laadunarvioinnin on oltava parhaiden käytäntöjen mukaista
- julkaisusarjojen oltava oman tieteenalansa, ja kirjakustantajien päätieteenalan, tutkimusta laaja-alaisimmin kattavia koko alan kansallisen tiedeyhteisön käyttämiä julkaisukanavia
- tutkimuskysymykset kontekstualisoituvat vahvasti suomalaisen yhteiskunnan tai suomen- ja ruotsinkielisen kulttuurin piiriin

Kaikkia nämä kriteerit täyttäviä julkaisukanavia ei luokitella tasolle 2, vaan tasolle 2 valitaan korkeatasoisimmat ja laaja-alaisimmat suomen- ja ruotsinkieliset julkaisukanavat niiltä aloilta, joilla on perusteltua tuotantaa ja julkaistua uutta tieteellistä tietoa kotimaisilla kielillä.

Ihmistieteiden paneelit tekevät ohjausryhmälle esityksen aloista, joilla on perusteltua tuotantaa ja julkaistua uutta tieteellistä tietoa kotimaisilla kielillä, ja paneelien puheenjohtajat valitsevat ohjausryhmän hyväksymiltä aloilta kriteerit täyttävät johtavat suomen- ja ruotsinkieliset julkaisukanavat tasolle 2 konsensuspäättöksellä. Paneelien puheenjohtajien tehtäväksi on annettu päättää suomen- ja ruotsinkielisten julkaisukanavien luokittelusta tasolle 2 konsensusratkaisulla, jotta yksittäisten paneelien sijasta puheenjohtajat voivat tarkastella luokitusta kokonaisuutena.

Kirjakustantajaluettelo on kaikille paneeleille yhteinen ja tasolle 2 voidaan luokitella yhteensä n. 100 kustantajaa paneelien puheenjohtajien konsensuspääöksellä. Paneelit tekevät ehdotukset tasolle 2 luokiteltavista kirjakustantajista ja paneelien puheenjohtajat vahvistavat luokituksen.

Koska paneelit ovat laaja-alaisia, on niiden mahdollisuuksien mukaan huolehdittava eri tutkimusalojen julkaisukanavien edustuksesta tasolla 2.

Taso 3

Tasolle 3 voidaan luokitella eri alojen korkeatasoisimmat julkaisusarjat:

- tutkimus edustaa alansa korkeinta tasoa ja sen (esim. viittausindikaattoreilla mitattu) vaikuttavuus on erittäin suuri
- kattavat omaa tieteenalaansa laajasti, eivätkä rajoitu kapean erikoistematiikan käsittelyyn
- kirjoittaja- ja lukijakunta on kansainvälistä ja toimituskunnissa toimivat alan johtavat tutkijat
- julkaisemista näissä lehdissä ja sarjoissa arvostetaan alan kansainvälisessä tutkijayhteisössä erittäin korkealle

Paneelien puheenjohtajat vahvistavat julkaisusarjojen luokittelun tasolle 3 konsensuspääöksellä. Paneelit tekevät ehdotukset tasolle 3 luokiteltavista julkaisusarjoista ja paneelien puheenjohtajat vahvistavat luokituksen.

Tasojen 2 ja 3 kiintiöt

Tasojen 2 ja 3 kiintiöt määrittyvät lehtien ja sarjojen osalta paneelikohtaisesti julkaisukanavien koon eli vuosittaisen julkaisuvolyymien perusteella. Julkaisuvolyymilla tarkoitetaan julkaisukanavassa ilmestyneiden kotimaisten ja ulkomaisten tieteellisten artikkeleiden yhteenlaskettua kolmen vuoden keskiarvoa. Sihteeristö tuottaa julkaisuvolyymitiedot paneelien käyttöön ja arviointisivusto hoitaa tilastoinnin paneelin sisällä tieteenaloittain.

Tasolle 2 luokiteltujen lehti/sarja-nimekkeiden yhteenlaskettu julkaisuvolyymi saa olla enintään 20 % paneelin luetteluun kuuluvien tason 1 kriteerit täyttävien lehti/sarja-nimekkeiden yhteenlasketusta julkaisuvolyymista.

Tasolle 3 luokiteltujen julkaisusarjojen yhteenlaskettu julkaisuvolyymi saa olla enintään 25 % paneelin luetteluun kuuluvien tasolle 2 luokiteltujen lehti/sarja-nimekkeiden yhteenlasketusta julkaisuvolyymista.

3. Luokittelussa huomioitavia tieteenalakohtaisista julkaisukäytännöistä johtuvia eroja

Paneelien tieteenalat on alustavasti määritelty ohjausryhmän päättämässä paneelijaossa. Koska julkaisukäytännöt vaihtelevat tieteenaloittain, voidaan paneelit jakaa tieteenalojensa julkaisukäytäntöjen mukaan kolmeen ryhmään (A, B, ja C) sen mukaan, mitä niiden on syytä ottaa huomioon julkaisukanavien luokittelussa eri tasoille (taulukko ryhmistä alla).

A	Paneelit	B	Paneelit	C	Paneelit
1	Matematiikka ja tilastotiede	2	Tietojenkäsittely ja informaatiotieteet	16	Taloustieteet
3	Fysiikka, avaruustieteet ja tähtitiede	8	Rakennus- ja yhdyskuntateknikka, kone- ja valmistus-teknikka	17	Sosiaalitieteet, media- ja viestintätieteet sekä muut yhteiskuntatieteet
4	Kemia		Sähkö- ja automaatiotekniikka, tieto- ja tietoli-	18	Psykologia ja kasvatustieteet
5	Geotieteet ja ympäristötieteet	9		19	Politiikan tutkimus, hallin-

6	Biotieteet I		kennetekniikka		totiede ja oikeustiede
7	Biotieteet II		Teknillinen kemia, materiaalitekniikka ja ympäristötekniikka		Filosofia ja teologia
11	Lääketieteen tekniikka, bioteknologia ja peruslääketieteet	10		20	Kielitieteet
12	Kliiniset lääketieteet I			21	Kirjallisuus, taiteen tutkimus ja arkkitehtuuri
13	Kliiniset lääketieteet II ja hammaslääketieteet			22	Historia, arkeologia ja kulttuurien tutkimus
14	Terveystieteet ja muut lääketieteet			23	
15	Maatalous- ja metsätieteet				

Kuhunkin ryhmään kuuluvien paneelien suositellaan luokittelevan tasolle 2 tieteenaloille tyypillisiä tieteellisiä julkaisukanavia. Ryhmässä A tieteellinen julkaisuutoiminta keskittyy tyypillisesti kansainvälisiin tieteellisiin lehtiin. Ryhmässä B julkaistaan kansainvälisten lehtien lisäksi artikkeleita etenkin kansainvälisissä konferenssarjoissa. Ryhmässä C julkaistaan kansainvälisiä tieteellisiä lehtiartikkeleita, kokoomateosartikkeleita ja monografioita, mutta huomattava osa julkaisuutoiminnasta on kansallista.

Paneelien on syytä käydä keskustelu sekä lehtien, konferenssien ja kirjakustantajien luokittelun merkityksestä että julkaisukanavia koskevien vaikuttavuuskertoimien ja Julkaisufoorumia vastaavien ulkomaisten luokitusten painoarvosta oman alansa julkaisukanavien laadunarvioinnissa.

Web of Science - ja Scopus-tietokantoihin kuuluvien lehtien ja konferenssarjojen osalta käytössä on erilaisia vaikuttavuuskertoimia (impaktifaktorit), joista tärkeimpiä ovat *Journal Impact Factor (JIF)*, *Source Normalized Impact per Paper (SNIP)* ja *SCImago Journal Rank (SJR)*. Yhteistä näille indikaattoreille on, että ne pyrkivät mittaamaan julkaisukanavien vaikuttavuutta niissä ilmestyneiden julkaisujen saamien viittausten lukumäärän perusteella. Laskennallinen perusoletus on, että mitä enemmän lehden tai sarjan julkaisuihin viitataan, sitä suurempi sen vaikuttavuus kansainvälisessä tiedeyhteisössä on.

Lisäksi paneelien käytössä on Norjan ja Tanskan julkaisufoorumia vastaavien hankkeiden lehdille, konferenssarjoille ja kustantamoille antamat luokitukset, sekä European Science Foundationin toteuttama *European Reference Index for the Humanities (ERIH)* -luokitus. Yhteistä näille luokituksille on, että asiantuntijapaneelit ovat luokitelleet tieteelliset julkaisukanavat kahdelle tai useammalle tasolle lähinnä vaikuttavuuskertoimia sekä kansainvälisen tiedeyhteisön arvostusta painottavin perustein.

Ryhmän A paneelien edustamilla tieteenaloilla viittauskertoimilla on vakiintunein asema julkaisukanavien laadun osoittimena. B-ryhmässä on syytä huomioida vaikuttavuuskertoimien lisäksi Norjan ja Tanskan luokitukset, ja ryhmässä C edellisten lisäksi ERIH-luokitus.

4. Paneelien työskentely

Paneelien tärkein tehtävä on tieteenalojensa tieteellisten julkaisukanavien luokittelu. Kunkin paneelin arvioitavaksi tulevat lehdet ja sarjat määräytyvät eri julkaisutietokantojen ja julkaisukanavaluetteloiden yksittäisille julkaisukanaville määrittämien tieteenalaluokitusten perusteella. Julkaisukanavia on kartoitettu ennen kaikkea Scopus- ja Web of Science - tietokannoista, sekä Norjan, Tanskan ja European Science Foundationin julkaisufoorumia vastaavien hankkeiden julkaisukanavaluetteloista.

Arviointityö tehdään paneelien käyttöön valmistetulla arviointisivustolla, jonne paneelien jäsenet voivat kirjautua omilla yliopistojen käyttäjätunnuksilla. Arviointisivuston kautta paneelien jäsenet voivat sekä tarkastella paneelin arvioitavaksi kuuluvien julkaisukanavien tietoja, tehdä julkaisukanavien tasoluokkaa kos-

kevat perustellut ehdotuksensa, sekä tehdä julkaisukanavia koskevia muistiinpanoja. Panelistit voivat myös ladata arviointisivustolta paneelinsa tai oman alansa julkaisukanavaluettelon Excel-tiedostona. Arviointisivustolla on myös jokaiselle paneelille oma Adope Connect työhuone etäkokouksia varten.

Ohjausryhmä korostaa, että paneelien jäsenet ovat asiantuntijatehtävässään tieteen- ja tutkimusalansa kansallisen tiedeyhteisön edustajia, joiden tehtävään kuuluu myös taustayhteisöjen konsultointi. Julkaisufoorumien ehdotussivun kautta tutkijat voivat tehdä julkaisukanavien tasoluokittelua koskevia perusteltuja ehdotuksia, jotka välitetään arviointisivuston kautta tiedoksi paneeleille.

Vuonna 2014 paneelit suorittavat sekä vuosittain tehtävää täydennysarviointia, jossa aiemmin luokitattomia kanavia voidaan lisätä luokitukseen tasolle 1, että päivitysarvioinnin, jossa kolmen vuoden välein paneelit arvioivat uudelleen tasoluokat 2 ja 3. Lisäksi suoritetaan päällekkäisyyksien poisto paneelien lehti- ja sarjaluetteloista. Tasoille 1-3 luokitelluista lehdistä ja sarjoista n. 30 % esiintyy useamman kuin yhden paneelin luettelossa, joten vuoden 2014 arviointityön aloitetaan jakamalla nämä lehdet ja sarjat paneelien kesken siten, että kukin lehti/sarja-nimeke esiintyy vain yhden paneelin luettelossa.

Suurin osa paneelien työskentelystä tapahtuu arviointisivuston kautta. Täydennysarviointi, joka alustavan suunnitelman mukaan suoritetaan vuonna 2014 neljässä vaiheessa, voidaan toteuttaa kokonaan arviointisivuston kautta ilman paneelikokouksia. Täydennysarviointi koskee pääasiassa julkaisukanavia, joita on ehdotettu lisättäväksi luokitukseen Julkaisufoorumien ehdotussivun kautta, tai joita on tunnistettu yliopistojen OKM:lle vuonna 2014 raportoimista julkaisutiedoista.

Päivitysarvioinnin eteneminen edellyttää paneelikokouksia, joissa voidaan sekä käydä keskustelu arviointikriteereistä että viimeistellä arviointisivuston kautta valmistettava luokitus. Alustavan suunnitelman mukaan vuoden 2014 aikana voidaan järjestää neljä paneelikokousta (tammikuussa, maaliskuussa, syyskuussa ja marraskuussa), yksi ihmistieteiden paneelien puheenjohtajien kokous (toukokuussa) sekä yksi kaikkien paneelien puheenjohtajien kokous (joulukuussa). Kaikki paneelit eivät välttämättä tarvitse arviointityönsä valmistamiseen kaikkia neljää paneelikokousta.

ARVIOINNIN AIKATAULU VUODELLE 2014

2014	Kokoukset	Paneelien arviointityö
Tammikuu	1. paneelikokous - Julkaisufoorumi ja arviointiohjeet - paneelin tieteenalat ja edustavuus - lehtien ja sarjojen jako paneelien kesken - julkaisukanavaluettelon täydentäminen - arviointisivusto - suomen- ja ruotsinkieliset kanavat	Kanavien jako paneelien kesken sihteeristö tekee ehdotuksen Alkaa: tammikuu Deadline: 30.3.2014 1. Täydennysarviointi - uusien panelistien ehdotukset - Jufon ehdotussivu - Web of Science, Norja+Tanska, ERIH
Helmikuu		Alkaa: tammikuu Deadline 30.3.2014 Suomen- ja ruotsinkieliset kanavat paneelit 14, 16-23 tekevät ohjausryhmälle ehdotukset aloiksi, joilla on perusteltua luokitella suomen- ja ruotsinkielisiä foorumeita tasolle 2 Alkaa: tammikuu Deadline 30.3.2014
Maaliskuu	2. paneelikokous - päätös: kanavien jako paneelien kesken - keskustelu lehtien, konferenssien ja kirjakustantajien luokittelusta - keskustelu arviointikriteereistä ja indikaattorien käytöstä - paneelit 14, 16-23: ehdotus aloista, joilla perusteltua luokitella suomen- ja ruotsinkielisiä kanavia tasolle 2	
Huhtikuu	Ohjausryhmän kokous - päätös aloista, joilla voidaan luokitella suomen- ja ruotsinkielisiä kanavia tasolle 2	2. Täydennysarviointi - Jufon ehdotussivu - yliopistojen julkaisutiedot 2013

		Alkaa: 1.4.2014 Deadline 30.5.2014
Toukokuu	Paneelien 14, 16-23 puheenjohtajakokous - päätös: tasolle 2 luokiteltavat suomen- ja ruotsinkieliset kanavat	Suomen- ja ruotsinkieliset kanavat - päätös tasolle 2 luokiteltavista suomen- ja ruotsinkielisistä kanavista Alkaa: 1.4.2014 Deadline 30.5.2014
Kesäkuu		3. Täydennysarviointi - Jufon ehdotussivu Alkaa: 1.6.2014 Deadline 30.9.2014 Kirjakustantajat - paneelien ehdotukset tasolle 2 luokiteltavista kirjakustantajista Alkaa: 1.6.2014 Deadline 30.9.2014 4. Täydennysarviointi - Jufon ehdotussivu Alkaa: 1.10.2014 Deadline 30.11.2014 Lehdet ja sarjat - päätös tasolle 2 luokiteltavista lehdistä ja sarjoista Alkaa: 1.6.2014 Deadline 30.11.2014
Heinäkuu		
Elokuu		
Syyskuu	3. paneelokokous - ehdotus: tasolle 2 luokiteltavat kirjakustantajat	
Lokakuu		
Marraskuu	4. paneelokokous - päätös: tasolle 2 luokiteltavat lehdet ja sarjat - ehdotus: tasolle 3 luokiteltavat lehdet ja sarjat	
Joulukuu	Puheenjohtajakokous - päätös: tasolle 2 luokiteltavat kirjakustantajat - päätös: tasolle 3 luokiteltavat lehdet ja sarjat Ohjausryhmän kokous	